

## 40. заседание

Събота, 2 февруарий 1929 година

(Открито отъ председателя А. Ц. Цанковъ, въ 9 ч. 55 м.)

**Председателътъ:** (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следните народни представители: Еминъ Агушевъ, Василъ Александровъ, Никола Андреевъ, Ставри Андреевъ, Драгомиръ Апостоловъ, Христо Баралиевъ, д-ръ Иванъ Бешковъ, Иванъ Бомбовъ, Стефанъ Бояджиевъ, д-ръ Владимиръ Буриковъ, Никола Бурмовъ, Димитъръ Бъровъ, Григоръ Василевъ, Ради Василевъ, Никола Владовъ, Вълчо Даскаловъ, Вълчовъ, Йорданъ Гавалюговъ, Хюсенинъ х. Галибовъ, Кимонъ Георгиевъ, Павелъ Георгиевъ, Стойчо Георгиевъ, Страшимиръ Георгиевъ, Илия Георгиевъ, Димитъръ Гичевъ, Христо Горневъ, Димитъръ Грънчаровъ, Георги Губидълниковъ, Панайотъ Данчевъ, Стою Джуджевъ, Борисъ Димевъ, Добри Димитровъ, Стефанъ Димитровъ, Момчо Дочевъ, Димитъръ Дрънски, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ, Трифонъ Ерменковъ, Борисъ Ецовъ, Георги Желъзковъ, д-ръ Димо Желъзовъ, Димитъръ Зографски, Димитъръ Ивановъ I, Димитъръ Ивановъ II, Василъ Игнатовъ, Димитъръ Икономовъ, Прокопи Йоловъ, Иванъ Казанджиевъ, Христо Калайджиевъ, Димитъръ Каранешевъ, Левъ Кацковъ, Тодоръ Кожухаровъ, Тома Константиновъ, Гето Кръстевъ, Къчо Къччевъ, Григоръ Коцевъ Лазаровъ, Коста Лулчевъ, Иванъ Лѣкарски, Хинекъ Майеръ, Добри Даневъ Манасиевъ, Димитъръ Мангъровъ, Христо Мановъ, Калоянъ Маноловъ, Йосифъ Марулевъ, Генко Митовъ, Запрянъ Миховъ, Димитъръ Мишайковъ, Стойчо Мошановъ, Никола Мушановъ, Радко Начевъ, Иванъ Петровъ Недѣлковъ, Стоянъ Никифоровъ, Кирилъ Ноевъ, д-ръ Хараламби Орошакъ, Борисъ Павловъ, Грую Павловъ, Димитъръ п. Пандовъ, Малинъ Паневъ, д-ръ Йовчо Пеневъ, Вичо Петевъ, х. Георги х. Петковъ, Петко Петковъ, Аврамъ Стояновъ Петровъ, Иванъ Петровъ, Димитъръ Пешевъ, Александъръ Пиронковъ, Алекси Поповъ, Кръстанъ Поповъ, Цвѣтанъ Пупешковъ, Първанъ Първановъ, Георги Пъчевъ, Петко Разсукановъ, Христо Рашковъ, Иванъ Русевъ, Николай Савовъ, Георги Симеоновъ, Боянъ Смиловъ, Петко Стайновъ, д-ръ Константинъ Станишевъ, Димитъръ Стефановъ, Стефанъ Стефановъ, Таско Стойковъ, Петъръ Стояновъ, Христо Стояновъ, Цено Табаковъ, Константинъ Томовъ, Желю Тончевъ, Никола Търкалановъ, Ангелъ Узуновъ, д-ръ Йосифъ Фаденхехтъ, Иванъ Харизановъ, Александъръ Хириловъ, Методи Храновъ, Иванъ Христовъ, Кирко Цвѣтковъ Христовъ, Владимиръ Христоуловъ, Кръстю п. Цвѣтковъ, Цвѣтко Цвѣтковъ, Петъръ Цуцумановъ, Стойне Чакръкчийски, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Димитъръ Яневъ, Сотиръ Яневъ и Илия Януловъ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпущъ на следните народни представители:

На г. Тома Константиновъ — 1 день;  
На г. Кръстю Марковъ — 2 дни;  
На г. Калоянъ Маноловъ — 4 дни;  
На г. Момчо Дочевъ — 2 дни;  
На г. Цено Табаковъ — 2 дни;  
На г. Станю Златевъ — 1 день;  
На г. Добри Даневъ Манасиевъ — 1 день и  
На г. Стоянъ Кърловъ — 3 дни.

Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за отлагане изборитъ за членове на Столичнитъ районни общински съвети.

Моля г. секретаря да го прочете.

**Замѣстникъ-секретаръ К. Николовъ (д. сг):** (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него вж. прил. Т. I, № 66)

**Председателътъ:** Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

**К. Пастуховъ (с. д):** Г. г. народни представители! Мотивитъ на законопроекта не сж достатъчно ясни, споредъ менъ, а това би трѣбвало да стане, защото въ такъвъ случай може би нѣма да има опозиция на законопроекта. Най-после, не е голѣмъ въпросъ, ако изборитъ за столичния общински съветъ, вмѣсто на 10 февруарий, се произведатъ презъ м. май. Тая непълнота въ мотивитъ на законопроекта би трѣбвало да се изясни.

Азъ съмъ дълженъ да повдигна този въпросъ, а въ връзка съ него да повдигна и другъ единъ. Досега винаги, заедно съ общинскитъ избори, сж произвеждани и избори за училищни настоятели.

**Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ:** Да.

**К. Пастуховъ (с. д):** Тѣй ще стане въ цѣла България. Ако и да сж два различни институти и по начало да би могло да се възрази, че единиятъ изборъ нѣма нищо общо съ другия, но чини ми се, че тѣ сж свързани помежду си.

**С. Савовъ (д. сг):** Да.

**К. Пастуховъ (с. д):** И азъ не мога да разбера — ако това не е опущение въ законопроекта — защо ще трѣбва софийскитъ граждани сега да ги викате да гласуватъ за училищни настоятели, а презъ м. май да ги викате да гласуватъ на нова смѣтка за общински съветници? Ако това не е грѣшка, опущение. . .

**Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ:** Ще Ви обясня. Ще приема Вашето, ще се разберемъ.

**К. Пастуховъ (с. д):** Така че по реда, който е усвоенъ у насъ, би трѣбвало двата избора да се произведатъ едновременно.

**С. Савовъ (д. сг):** Правите ли предложение?

**Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ:** Нѣма защо да прави предложение, ще се съгласимъ.

**К. Пастуховъ (с. д):** Азъ мисля, че това е въ духа на законопроекта. Г. министъръ-председателътъ заяви, че неговото намѣрение е само да се произведатъ избори за общински съветници.

**Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ:** Ако позволите да дамъ известни обяснения, и ще се разберемъ по двата въпроса.

**К. Пастуховъ (с. д):** Да продължа. Азъ искамъ да обърна внимание главно на г. министъръ-председателя, като министъръ на вътрешнитъ работи, върху проектирания законопроекта за столичната община. Азъ съмъ дълженъ тукъ да кажа, макаръ и съставътъ на Камарата да е много малъкъ и съжалявамъ, че болшинството не пристѣствува и не е дисциплинирано въ това отношение. . .

**Министър-председател А. Ляпчев:** Малко подкрепя и отъ опозицията да има!

**К. Пастуховъ (с. д):** Опозицията достатъчно добре си изпълнява дълга и тя трѣбва да ви прави кворумъ, когато би трѣбвало болшинството да присѣтствува, за да се състои най-после законно заседание, както подобава, и за да нѣмаме споръ по единъ формаленъ въпросъ.

Та докаждамъ на думата си. Г. г. народни представители! Известно ви е, че Централниятъ столиченъ общински съветъ отъ известно време се балтае по въпроса за изборитѣ, правятъ се различни комбинации и смѣтки и впечатлението отъ всичко това е, че то се прави не толкова съ огледъ да се защитятъ интереситѣ на самоуправлението и да се създаде единъ законъ, който да удовлетвори нуждитѣ на софийското гражданство, колкото по какъвъ начинъ да се осигури най-добре болшинството за управляващата партия. Това е едно много дребно партизанство, което не прави честъ и трѣбва да се избѣгне. Ако тѣзи смѣтитѣ, които ще влияятъ на Министерството на вътрешнитѣ работи при изработването на новия законъ-проектъ, отсега азъ ги осѣждамъ и бихъ молилъ г. министър-председателя да се издигне надъ това дребно смѣткаджийство на общинскитѣ съветници въ София и да направи нѣщо, което ще прави честъ и ще отговаря на принципитѣ на самоуправлението.

Г. г. народни представители! Много пѣти се е говорило тукъ за уредбата на Софийската община. И г. Ляпчевъ, както и азъ, както и г. Маджаровъ, г. Данайловъ, всички тукъ по-стари депутати сме правили навремето една остра опозиция противъ измѣнение на закона за Столичната община, по силата на което се създаде централенъ съветъ и районни кметства. Дори всички усмивахме и натаквахме на тогавашия министър-председателъ Стамболийски, че той и болшинството сѣ се повели по ума на единъ гостилничаръ, Иванъ Длъгнѣковъ, който щѣлъ да имъ направи единъ законъ за Столичната община.

**С. Пѣйчевъ (з. в):** Който се поддържа и сега.

**К. Пастуховъ (с. д):** Г. г. народни представители! Не е ли малко срамно — да не говоря за непоследователностъ въ нашата борба — ако и сега и министерството, и просѣтени хора всички се въртятъ все около това ужъ изобретение на Иванъ Длъгнѣковъ, който като бюфетчикъ на Народното събрание сѣ моливъ подъ ушенце преправяше редакции, агитираше между депутатитѣ и успѣ най-после да прокара законъ-проекта да стане законъ!

**Т. Мечкарски (з. в):** Изглежда, че е билъ много уменъ, щомъ тоя законъ и сега се поддържа, а вие сте се излъгали въ борбата си.

**К. Пастуховъ (с. д):** Е, сега въ много работи сме се лъгали и сега ще гледаме да ги поправимъ.

**Министъръ Р. Маджаровъ:** 18 милиона лева струватъ всѣка година районнитѣ кметства на столицата.

**К. Пастуховъ (с. д):** Азъ мисля, че въпросътъ е ясенъ и можемъ да се споразумѣемъ. Но мене ми се чини, че народното представителство трѣбва да бѣде установено върху единъ принципъ. Нѣма защо уредбата на Столичната община въ основата си да прави отклонения отъ тая на всички други градски общини. Думата ми е, че районнитѣ кметства трѣбва да бѣдатъ премахнати и да се възстанови старата система — възъ основа на общото прѣко изборно право, да се даде възможностъ на софийското население да си избере общински съветници, които да си избиратъ отъ своята срѣда постоянно присѣтствие.

Ето защо, трѣбва да се иматъ предъ видъ тѣзи бележки, които направихъ, защото, ако министерството не ги има предъ видъ и остане това, което сега ние знаемъ, ще направи лошо впечатление — че цѣлата история около Софийската община е съчетание на дребни партизански смѣтки и че отлагането на изборитѣ се мотивира външно съ нѣкаква обществена нужда, а всѣщностъ се иска да се даде възможностъ на една група да може да си организира изборитѣ и да прави такива комбинации, които ще ѝ дадатъ успѣхъ въ тия избори.

Но азъ ви моля и въпросътъ за изборитѣ за училищно настоятелство да бѣде разрешенъ.

**Председателъ:** Има думата г. министър-председателъ.

**Министър-председателъ А. Ляпчевъ:** Г. г. народни представители! Причината да се внесе този законъ-проектъ за отлагане изборитѣ въ Столицата е известна на всички и на цѣлото столично общество. При съществуващия законъ за Софийската община, налага се, на първо мѣсто, азъ да ви внеса единъ законъ-проектъ за измѣнение числото на съветницитѣ, които се избиратъ по районни кметства, тъй като броятъ на избирателитѣ въ районнитѣ кметства е измѣненъ следъ последното преброяване на населението. Значи, единъ такъвъ законъ-проектъ е необходимъ. Обаче, въ връзка съ този законъ-проектъ, отъ всички страни се желаеше, въ интересъ на Столичната община, да има единъ подобренъ законъ за Софийската община. Създаването на такъвъ законъ е невъзможно сега да стане. И азъ се питамъ: ако е желателно такъвъ единъ законъ да се създаде частъ по-скоро, тогава има ли оправдание да се произведатъ изборитѣ сега, следъ една седмица, и следъ нѣколко месеца да се произвеждатъ пакъ избори? Естествено е, че това е нежелателно. Като резултатъ на това е настоящиятъ законъ-проектъ, съ който се отлагатъ изборитѣ въ София за третия недѣленъ день на м. май т. г.

Безспорно, съ това управлението поема единъ ангажментъ, че ще внесе въ Народното събрание единъ законъ-проектъ за организацията на Столичната община. Върху какво ще почива той? Азъ мога да ви увѣря още отсега, че той нѣма да почива върху партизански интереси. Това нѣма да стане. Когато законъ-проектътъ ще се излѣе въ текстовѣтѣ си, ще се види и ще разсѣждаваме тогава всички.

Толкова по първия въпросъ.

По втория въпросъ, дали съ отлагането изборитѣ за членове на районнитѣ съвети ще трѣбва да се разбира, че се отлагатъ изборитѣ и за училищни настоятели. Азъ напълно приемамъ предложението на г. Пастуховъ и, ако е нужно, да го впишемъ въ сѣмния законъ-проектъ.

**Замѣстникъ-секретаръ К. Николовъ (д. сг):** Ще стане: „Насроченитѣ за 10 февруарий 1929 г. избори за членове на столичнитѣ районни общински съвети и за училищни настоятели“...

**Министър-председателъ А. Ляпчевъ:** Да — „се отлагатъ“ и т. н.

Азъ моля народното представителство да гласува този законъ-проектъ.

**Председателъ:** Понеже никой нѣма записанъ, ще гласуваме. Моля, които приематъ на първо четене законъ-проекта за отлагане изборитѣ за членове на столичнитѣ районни общински съвети, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

**Министър-председателъ А. Ляпчевъ:** Предлагамъ да се даде спешностъ на законъ-проекта.

**Председателъ:** Моля, които приематъ предложението на г. министър-председателя, да се даде спешностъ на законъ-проекта, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

Моля г. секретаря да прочете законъ-проекта на второ четене.

**Замѣстникъ-секретаръ К. Николовъ (д. сг):** (Чете)

### „ЗАКОНЪ“

за отлагане изборитѣ за членове на столичнитѣ районни общински съвети.

**Министър-председателъ А. Ляпчевъ:** Понеже въ текста на законъ-проекта ще се спомене и за училищнитѣ настоятели, затова и въ заглавието ще трѣбва да се прибавятъ въ края думитѣ: „и за училищни настоятели“.

**Председателъ:** Моля, които приематъ заглавието на законъ-проекта, съ добавката, която предлага г. министър-председателъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събрането приема.

**Замѣстникъ-секретаръ К. Николовъ (д. сг):** (Чете членъ единственъ — вж. прил. Т. I, № 66)

\* За текста на законъ-проекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 66.

**Министър-председател А. Ляпчев:** Също и въ текста на параграфъ единственъ следъ думитъ „общински съвети“ ще се прибавятъ думитъ „и за училищни настоятели“, а следъ думитъ „общински власти“ ще се прибавятъ думитъ „и училищни настоятели“.

**Председателъ:** Моля, които приематъ параграфъ единственъ, съ прибавките, които предлага г. министър-председателъ, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събраниято приема.

**Министър-председател А. Ляпчев:** Г. г. народни представители! Предлагамъ да вдигнемъ настоящето заседание и да опредѣлимъ дневния редъ за следущото заседание, което ще бѣде въ вторникъ.

На първо мѣсто ще се постави на трето четене настоящиятъ законопроектъ за отлагане изборитъ въ София; на второ мѣсто — продължение разискванията по законопроекта за народното здраве; на трето мѣсто, моля Ви, г. председателю, да поставите законопроекта за извънредния (свръхсмѣтенъ) кредитъ, който се раздаде вчера, и по-нагакъ ще следва днешниятъ дневенъ редъ.

**Председателъ:** Моля, които приематъ предложението дневенъ редъ, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събраниято приема.

Следущото заседание ще бѣде въ вторникъ.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 10 ч. и 15 м.)

Председателъ: **АЛ. Ц. ЦАНКОВЪ**

Замѣстникъ-секретарь: **К. НИКОЛОВЪ**

Началникъ на стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

## СЪДЪРЖАНИЕ:

| Стр.                                                                               | Стр.                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| <b>Отпуски, разрешени на народнитъ представители:</b>                              | <b>Законопроектъ за отлагане изборитъ за членове на</b>  |
| Тома Константиновъ, Кръстю Марковъ, Калоянъ Маноловъ, Момчо Дочевъ, Цено Табаковъ, | Столичнитъ районни общински съвети (Първо                |
| Станю Златевъ, Добри Даневъ Манасиевъ и                                            | и второ четене) . . . . . 721, 722                       |
| Стойанъ Кърловъ . . . . . 721                                                      | <b>Дневенъ редъ за следущото заседание . . . . . 723</b> |